**Комунальний заклад**

**«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»**
**Чернігівської обласної ради**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
В.о.директора
КЗ «Чернігівське вище
професійне училище
побутового обслуговування» ЧОР
_____Вікторія МАЛОФЕЄНКО
«28» серпня 2026 р

# Робоча програма навчальної дисципліни

# «Економіка та організація діяльності»

**Освітньо-професійна програма: «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»**

**Галузь знань: J Транспорт та послуги**

**Спеціальність: J 1 Послуги краси**

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова циклової комісії _____ _Антоніна ОГОЛЬЦОВА
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Чернігів – 2026

# 1.Опис навчальної дисципліни

| Показник | Значення показника |
|---|---|
| Назва дисципліни | Економіка та організація діяльності |
| Характеристика навчальної дисципліни | - Обов'язкова дисципліна<br>- Дисципліна, що формує загальні/спеціальні компетентності |
| Освітній компонент вільного вибору | ОК 27 |
| Кількість кредитів<br>- за стандартом<br>- за ОПП (скорочений термін) | 1,5 |
| Кількість годин за навчальним планом:<br>- Загальний обсяг<br>- Лекції<br>- Семінарські заняття<br>- Самостійна робота | <br>45<br>30<br>4<br>11 |
| Метод підсумкового контролю | Залік |
| Розподіл<br>- за курсами<br>- за семестрами | <br>1, 2 курс<br>2,3 семестр |

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою дисципліни «Економіка та організація діяльності»** є формування у студентів знань з економічних принципів та організаційних аспектів, що стосуються підприємств і організацій ( зокрема перукарського напрямку), а також у навчанні основам економіки і організації бізнесу, щоб вони могли ефективно управляти своїм підприємством, раціонально розпоряджатися ресурсами, розуміти основні економічні закони та вплив економічних чинників на їхню діяльність.

**Завдання дисципліни «Економіка та організація діяльності»:**

- ✓ Вивчення стратегій ціноутворення та прибутковості в перукарському бізнесі;
- ✓ Вивчення фінансових аспектів, таких як бюджетування, оподаткування і управління фінансами;
- ✓ Аналіз ринку послуг перукарів та визначення конкурентоспроможності;
- ✓ Аналіз маркетингових стратегій для залучення та утримання клієнтів;
- ✓ Розробка бізнес плану для власного перукарського салону.

# 3.Структура навчальної дисципліни

| № п\п | Тема | Кількість годин | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Всього годин | З них | | | |
| | | | Лекційні заняття | Практичні заняття | Семінарські заняття | Самостійна робота |
| **1.** | **Економіка суб'єктів господарювання** | **16** | **15** | **-** | **1** | **5** |
| 1.1 | Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання в сучасних умовах | 2 | 2 | - | - | 1 |
| 1.2 | Виробничі фонди суб'єктів господарювання | 2 | 2 | - | - | 1 |
| 1.3 | Персонал, продуктивність праці і заробітна плата | 6 | 5 | - | 1 | 1 |
| 1.4 | Витрати і ціни на продукцію, роботи, послуги | 2 | 2 | - | - | 1 |
| 1.5 | Фінансово-економічні результати діяльності | 4 | 4 | - | | 1 |
| **2.** | **Організація діяльності суб'єктів господарювання** | **19** | **15** | **-** | **4** | **6** |
| 2.1 | Організація виробництва: принципи, типи, методи, форми | 8 | 6 | - | 2 | 1 |
| 2.2 | Маркетингова діяльність суб'єктів господарювання | 4 | 4 | - | - | 1 |
| 2.3 | Якість і конкурентоспроможність продукції, роботи, послуги | 3 | 3 | - | - | 2 |
| 2.4 | Планування діяльності суб'єктів господарювання | 4 | 2 | - | 2 | 2 |
| | **Всього годин за курс:** | **34** | **30** | **-** | **4** | **11** |

# 4. Програма навчальної дисципліни

## Розділ І. Економіка суб'єктів господарювання

### Тема 1.1 Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання в сучасних умовах.

Сутність підприємницької діяльності та її основні характеристики: основні ознаки, функції, види, принципи. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Економічна основа підприємництва. Організація підприємництва. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

***Самостійна робота (1 година):***

1.Державна підтримка та сприяння розвитку підприємництва (1 година)

### Тема 1.2. Виробничі фонди суб'єктів господарювання

Матеріальне забезпечення підприємницької діяльності. Ресурси фірми.

Загальна характеристика і цільове призначення.

Нематеріальні активи.

***Самостійна робота (1 година):***

1.Основні напрями поліпшення використання оборотних фондів (1 година).

### Тема 1.3. Персонал, продуктивність праці і заробітна плата.

Поняття, класифікація та структура персоналу. Кадрова політика. Планування персоналу підприємства.

Економічна сутність продуктивності праці. Чинники підвищення продуктивності праці.

Заробітна плата, її функції. Структура заробітної плати: основна, додаткова заробітна плата та інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Принципи оплати праці.

Номінальна та реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата. Прожитковий мінімум. Споживчий кошик українця.

Тарифна система оплати праці. Контракт. Участь у прибутках.

***Семінарське заняття № 1 (1 година):***

Форми та системи оплати праці (1 година).

***Самостійна робота (1 година):***

1.Система надбавок, доплат та премій працівникам (1година).

**Тема 1.4. Витрати і ціни на продукцію, роботи, послуги.**

Вибір методу ціноутворення. Три варіанти вибору ціни. Основні показники собівартості продукції. Аналіз витрат фірми

***Самостійна робота (1 година):***

1.Класифікація витрат і структура собівартості (1 година)

**Тема 1.5. Фінансово-економічні результати діяльності.**

Характеристика фінансової діяльності підприємства. Дохід підприємства. Сутність і механізм формування прибутку. Рентабельність підприємства.

***Самостійна робота (1 година):***

1.Фінансова міцність та платоспроможність підприємства (1 година)

**ІІ. Організація діяльності суб'єктів господарювання**

**Тема 2.1 Організація виробництва: принципи, типи, методи, форми.**

Особисті якості підприємця. Риси, що гарантують успіх своєї справи.

Формування культури підприємництва. Призначення та принципи формування. Елементи культури підприємництва.

Ділова та професійна етика. Поняття чесного підприємництва. Етапи ділового спілкування.

Умови та принципи створення своєї справи. Ринкові принципи. Можливі шляхи створення первинного капіталу.

Ключові фактори успіху підприємницької діяльності. Вибір сфери діяльності.

Етапи створення власної справи.

***Семінарське заняття № 2 - 3 ( 2 години)***

Етапи створення власної прави.

***Самостійна робота (1 година):***

1.Методи і форми організації виробництва (1 година).

***Тема 2.2 Маркетингова діяльність суб'єктів господарювання.***

Сутність та зміст поняття маркетингу. Роль маркетингу в управлінні фірмою.

Функціональні задачі маркетингу на підприємстві. Маркетингові дослідження.

Джерела інформації. Товар в маркетинговому розумінні. Цілі та засоби впливу політики просування.

***Самостійна робота (1 година):***

1.Правила та навички продажу перукарських послуг.

**Тема 2.3 Якість і конкурентоспроможність продукції, роботи, послуги**

Якість продукції. Рівень якості. Механізм визначення рівня якості продукції. Конкурентоспроможність продукції, роботи, послуги. Державна політика у сфері управління якістю продукції

***Самостійна робота (1 година):***

1.Стандартизація та сертифікація продукції, роботи, послуги (1 година).

**Тема 2.4 Планування діяльності суб'єктів господарювання**

Бізнес-планування в діяльності підприємців. Зміст процесу планування Функції бізнес – плану

Бізнес – план, його структура та зміст.

***Семінарське заняття № 4 (1 година):***

Створення спрощеного бізнес-плану роботи перукарні (1 година).

***Самостійна робота (2 години):***

1.Виробничий план підприємства (1 година);

2.Фінансовий план підприємства (1 година).

## 5. Тематичний план

| № теми | Кількість годин на тему | Назва розділу | Назва теми | Кількість годин на урок | № уроку | Назва теми уроку |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| ІІ семестр – 17 годин | | | | | | |
| 1 | 16 | Економіка суб'єктів господарювання | Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання в сучасних умовах. | 1 | 1 | Сутність підприємницької діяльності та її основні характеристики: основні ознаки, функції, види, принципи. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. |
| | | | | 1 | 2 | Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва. Економічна основа підприємництва. Організація підприємництва. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності. |
| | | | Виробничі фонди суб'єктів господарювання | 1 | 3 | Матеріальне забезпечення підприємницької діяльності. |
| | | | | 1 | 4 | Ресурси фірми. Загальна характеристика і цільове призначення. Нематеріальні активи. |
| | | | Персонал, продуктивність праці і заробітна плата | 1 | 5 | Поняття, класифікація та структура персоналу. Кадрова політика. Планування персоналу підприємства.. |
| | | | | 1 | 6 | Заробітна плата, її функції. Структура заробітної плати: основна, додаткова заробітна плата та інші заохочувальні та компенсаційні виплати |
| | | | | 1 | 7 | Заробітна плата, її функції. Структура заробітної плати: основна, додаткова заробітна плата та інші заохочувальні та компенсаційні виплати |
| | | | | 1 | 8 | Номінальна та реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата. Прожитковий мінімум. Споживчий кошик українця. |
| | | | | 1 | 9 | Тарифна система оплати праці. |
| | | | | 1 | 10 | *Семінарське заняття №1:* Форми та системи оплати праці |
| | | | Витрати і ціни на | 1 | 11 | Вибір методу ціноутворення. Три варіанти вибору ціни. |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | продукцію, роботи, послуги | 1 | 12 | Основні показники собівартості продукції. Аналіз витрат фірми. |
| | | | Фінансово-економічні результати діяльності | 1 | 13 | Характеристика фінансової діяльності підприємства. |
| | | | | 1 | 14 | Дохід підприємства. |
| | | | | 1 | 15 | Сутність і механізм формування прибутку. |
| | | | | 1 | 16 | Рентабельність підприємства. |
| | | | | 1 | 17 | Особисті якості підприємця. Риси, що гарантують успіх своєї справи. |
| 2 | 19 | Організація діяльності суб'єктів господарювання | Організація виробництва: принципи, типи, методи, форми | 1 | 18 | Формування культури підприємництва. Призначення та принципи формування. Елементи культури підприємництва |
| | | | | 1 | 19 | Ділова та професійна етика. Поняття чесного підприємництва. Етапи ділового спілкування |
| | | | | 1 | 20 | Умови та принципи створення своєї справи. Ринкові принципи |
| | | | | 1 | 21 | Можливі шляхи створення первинного капіталу. |
| | | | | 1 | 22 | Ключові фактори успіху підприємницької діяльності. Вибір сфери діяльності. |
| | | | | 2 | 23 - 24 | Семінарське заняття № 2 -3: Етапи створення власної справи. |
| | | | | 1 | 25 | Сутність та зміст поняття маркетингу. Роль маркетингу в управлінні фірмою. |
| | | | Маркетингова діяльність суб'єктів господарювання | 1 | 26 | Функціональні задачі маркетингу на підприємстві. Маркетингові дослідження. |
| | | | | 1 | 27 | Джерела інформації. Товар в маркетинговому розумінні |
| | | | | 1 | 28 | Цілі та засоби впливу політики просування. |
| | | | | 1 | 29 | Якість продукції. Рівень якості. |
| | | | Якість і конкурентоспроможність продукції, робіт, | 1 | 30 | Механізм визначення рівня якості продукції. |
| | | | | 1 | 31 | Конкурентоспроможність продукції, роботи, послуги. Державна політика у сфері управління якістю продукції |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | послуг | 1 | 32 | Бізнес-планування в діяльності підприємців. Зміст процесу планування Функції бізнес – плану. Бізнес – план, його структура та зміст. |
| | | | Планування діяльності суб'єктів господарювання | 2 | 33 - 34 | Семінарське заняття №4 : Створення спрощеного бізнес-плану роботи перукарні |
| | | | | | | |
| | | | Всього: 34 | | | |

## 6. Перелік компетентностей відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

**Загальні компетентності:**

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

**Спеціальні компетентності:**

СК7 Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до актів законодавства та міжнародних стандартів (за наявності).

СК9 Здатність проявляти ініціативу та креативні підприємницькі навички.

## 7. Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

**Результати навчання:**

- РН1 Діяти відповідно до загальних та спеціальних актів законодавства, у тому числі законодавства про авторське і суміжні права, захист персональних даних і розповсюдження інформації в межах освітньо-професійної програми.
- РН2 Діяти на основі етичних принципів, правових і безпекових норм у професійній діяльності з урахуванням культурних, релігійних, етнічних, історичних відмінностей та національних особливостей, використання форм рухової активності та вести здоровий спосіб життя
- РН4 Застосовувати базові поняття, концепції, принципи, техніки і технології в області перукарського мистецтва та декоративної косметики в процесі створення відповідних робіт.

- РН15 Проявляти ініціативу та креативні підприємницькі навички в професійній діяльності, у пошуку нових напрямів роботи та маркетингових комунікаціях

## 8. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни

## «Економіка та організація діяльності»

для підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю J1 Послуги краси

| Рівень | Оцінка | Критерії оцінювання навчальних досягнень |
|---|---|---|
| Високий | 5 | Здобувач фахової передвищої освіти має системні знання з предмету; вміє керуватися економічними законами, які впливають на прийняття рішень, прогнозувати економічні наслідки діяльності підприємства, знаходити оригінальні (нестандартні) підходи до розв'язання економічних проблем і завдань; всебічно, безпомилково. в логічній послідовності й грунтовно дає відповіді на запропоновані йому запитання. Демонструє чітке володіння понятійним апаратом, вільно користується різними джерелами інформації. |
| Достатній | 4 | Здобувач фахової передвищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, наводить аргументи на підтвердження своїх думок; може з допомогою викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем; вміє самостійно розв'язувати типові завдання, виправляти допущені помилки; використовувати різні джерела інформації, користуватися статистичним матеріалом; виявляє повне знання поставлених питань, але припускається логічної непослідовності, не може в повній мірі здійснити |

| | | |
|---|---|---|
| | | узагальнення або сформувати власні оцінки щодо досліджуваних явищ. |
| Середній | 3 | Здобувач фахової передвищої освіти з допомогою викладача дає правильне визначення окремих економічних понять, правил, законів; словесно описує економічні явища, вказує на деякі їх властивості; відтворює всю тему або її основну частину, ілюструючи відповідь власними прикладами за інструкцією і з допомогою викладача намагається розв’язати обчислювальні або графічні задачі, але припускається помилок у використанні понятійного апарату, дає недостатньо обгрунтовані відповіді, має недостатньо сформовані навики використання різних джерел інформації. |
| Початковий | 2 | Здобувач фахової передвищої освіти відтворює незначну частку теми в тому вигляді і в тій послідовності, в якій вона була представлена на попередньому занятті; не знає суттєвих елементів навчального матеріалу, припускається глибоких помилок під час виконання практичного завдання. |

## 9.Очікувані результати навчання з дисципліни

**В результаті вивчення навчальної дисципліни «Економіка та організація діяльності» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:**

**знати:**

- ✓ Розуміння основних економічних принципів і їх застосування до перукарського бізнесу;
- ✓ Розуміння маркетингових концепцій і стратегій, що допомагають привертати та утримувати клієнтів;
- ✓ Свідомість етичних та правових аспектів перукарської діяльності, включаючи стандарти безпеки та гігієни;
- ✓ Навички управління персоналом та організації робочого процесу в перукарському салоні.

**вміти:**

- ➢ Розробляти бізнес – план для перукарського салону, враховуючі маркетингові та оперативні аспекти;
- ➢ Аналізувати ринок і визначати потенційних клієнтів, конкурентів та можливості для розвитку бізнесу;
- ➢ Ефективно керувати персоналом та організовувати робочий процес в перукарському салоні;
- ➢ Управляти фінансами, вміти робити фінансовий аналіз.
- ➢ використовувати набуті навички у майбутній професійній діяльності.

## 10.Методи контролю результатів навчання

**Поточний контроль:**

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;

- виконання завдань самостійного опрацювання.

**Проміжний контроль:**

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;
- розробка творчих проектів.

**Підсумковий контроль:**

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- залік.

## 11.Методи навчання

- Лекції, бесіди, пояснення;
- навчання з навчально/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції;
- онлайн-уроки на платформі classroom.google при дистанційному/змішаному навчанні;
- тестування.

## 12.Методичне забезпечення

- Конспект лекцій;
- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;
- інтернер-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання.

## 13.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

**Обладнання:**

1) Персональний комп'ютер дляв викладача.
2) Телевізор.
4) Ноутбук.

**Програмне забезпечення:**

- для перевірки знань Google форми та сайт Всеосвіта, LearningApps.org
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

## 14. Рекомендована література


1. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва: Підручник. – К.: Вища школа, 2003
2. Канченко Т.В., Панченко М.П. Основи економіки: Підручник /за заг.ред. Шепіна О.А.- К.: Вища освіта, 2003


## 15. Інформаційні ресурси

2. Навчальна платформа для дистанційного та змішаного навчання Google classroom http://surl.li/rfaor

3. Всеукраїнська платформа Всеосвіта